

РЕЦЕНЗИЯ

на доц. д-р Ангел Георгиев - член на научното жури за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 050205, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховане“ на Надя Валериева Ненкова по представения дисертационен труд на тема „Изследване на конкурентоспособността на търговските банки в България“

1. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТ НАДЯ НЕНКОВА

От текста на дисертационния труд става ясно, че това е работа осъществена от изградена в професионален план личност. Тя е магистър по икономика от 2011 г. на СА Д.А. Ценов. Тя притежава и допълнителни квалификации от участие в различни курсове, конференции, дискусии. От 2011 г. е редовен докторант в Нов български университет, департамент „Икономика“.

Работила е в Областна администрация на Софийска област, гр. София, като старши експерт в дирекция АПОФУС и ЗД „Бул-Инс“ АД като специалист застраховател.

2. ЗА ОБХВАТА И СТРУКТУРАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представено е обемно и много добре структурирано книжно тяло с общ обем от 192 страници, организирано в три глави, заключение, приложения и списък на използваната литература.

Приложен е списък на използваните таблици, в които се представят нагледно данните, с които докторантката оперира при защитата на своите изследователски тези и /или обръща съществуващите в икономическата литература опорни точки.

В текста на дисертацията са разработени и адекватно използвани много фигури, с които допълнително се онагледяват възгледите, изследователската визия и осъществените изследвания на дипломантката.

В приложението (17 броя) са систематизирани най-важните параметри на изследвания обект и предмет в дисертационния труд.

Заключението, което е направено е много логично и вярно отразява същността на проведените научни изследвания.

3. АКТУАЛНОСТ И МЕТОДОЛОГИЯ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Докторската дисертация е посветена на сравнително добре изследвана проблематика – конкурентоспособността на търговските банки в България, в контекста на общата икономическа криза и конкурентоспособност. Докторантката е намерила свой специфичен и оригинален подход за да погледне по нов начин върху обекта и предмета на своето изследване. Стореното от нея е безспорно актуално и значимо за управлението на търговските банки, а поставените от нея въпроси са формулирани оригинално. Логично, от правилно поставената изследователска задача и правилно проведеното изследване, докторантката достига до убедителни изводи и предлага оригинален модел за дистанционен анализ на конкурентоспособността на търговските банки (трета глава от текста стр. 109-177).

Силната страна на избраната и приложената в дисертацията методология е в критичния анализ на използваните показатели:

- За пазарно присъствие;
- За финансова устойчивост;
- За оценяване на ефективността;
- За оценяване на растежа;
- Емпирично тестване на предлагания модел за дистанционно оценяване на банковата конкурентоспособност.

Считам за силна страна на дисертацията, че се работи с достъпна за управлението и за анализаторите информация, и с показатели, позволяващи бърз и с точност официална статистика анализ. Информацията достъпна чрез официалната отчетност има свои предимства – простота, ясна визия, периодичност, точност, достоверност и надеждност, въпреки известните в академичните среди спорове за природата на използваните показатели. По този начин докторантката „въоръжава“ управлението с прост, достъпен и ефективен модел за анализ и оценка на банковите конкурентни възможности.

Намирам обвързването на теорията с практиката за друга силна страна и за приносен момент в дисертацията. Като прилага известният в икономическата литература модел на Майкъл Портър за петте сили на съвременната конкуренция към оперативната ситуация на търговските банки в България, докторантката разчупва традиционните хоризонти на банковия и на финансовия анализ като обвързва направените изводи с управленческите стратегии за пазарно поведение и присъствие (стр.84 и следващите).

Изброените няколко приносни моменти в предложената дисертация логично водят до извода, че изследователската теза на докторантката за осъществяване на дистанционен (външен) анализ на конкурентоспособността на банките в България е необходимо да се изгради и използва системно адекватна система от качествени и количествени индикатори, почиващи на базата на публично достъпната информация и съобразени със специфичните особености на българската банкова практика (стр.10-11 от дисертацията), ми дават достатъчно основание да твърдя, че тази изследователска

теза е доказано професионално и с чувство за мярка, научен тант в текста на предложената дисертация.

Избраната логическа структура е методологически издържана. Тя е построена като се използва познавателния принцип – теза, антитиза и синтеза. Това позволява на изследователката като се тръгне от теоретичните основи на банковата конкуренция (първа глава от стр.7 до 52), да се премине през анализа на възможностите за оценяване на конкурентната среда и конкурентоспособността на банките (втора глава стр.52-105). Това позволява да се разработи собствен модел за дистанционен (външен) анализ на конкурентоспособността на търговските банки, което е направено в трета глава.

Това е нормалният и естествен път на научното изследване и към научно изследователската истина, която докторантката е постигнала чрез системен и резултативно осъществен труд.

Трите глави са добре балансириани, те са пропорционални и в съответствие с природата на дискутираните проблеми във всяка една от тях. Това прави текста четим, разбирам, а сравнително сложната банкова и финансови терминология е представена във вид удобен за възприемане. Това показва, че докторантката е навлязла дълбоко в проблематиката на банковата конкурентоспособност, а така също и в проблемите и системите за нейното анализиране и оценяване. За това считам, че тук приносите са очевидни.

4. ДОСТОЙНСТВА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дълбокото познаване на финансовата теория и на практиката за оценяване на банковата дейност, а така също и на професионалната литература посветена на конкурентоспособността са очевидни факти от професионалната биография на докторантката. Тя притежава задълбочени теоретични познания във всяка от изброените области. Освен това не са й чужди практическите проблеми, с които се срещат ежедневно търговските банки у нас.

Тези обстоятелства са й позволили да откри и представи убедително съществуващите, но все още нерешени проблеми, да формулира ясно значимите изследователски задачи пред общността на търговските банки, да обвърже развитието им с използваните методи и модели на анализ, оценка и управление на конкурентоспособността им.

Посочената под черта библиография, приложения списък (118 източника) и направените коментари показват, че докторантката е отлично запозната, както с общодостъпната литература, както и с някои по-рядко срещани източници. Правно-нормативната база и регламентите в работата на търговските банки не са обянвали от погледа ѝ, но все пак те не влизаат в предмета на предлаганото изследване. Поради

това докторантката не спори с тяхната логичност и не изследва противоречивостта на правно-нормативните регламенти.

Друго достойнство на представената дисертация е умението да се работи с агрегирана, обобщена информация без да се подава на изкушението да се „задълбочи“ в спецификата на всяка от изследваните търговски банки. Така е избегната опасността да се даде привес на специфичното, частното, а общия проблем за оценката на конкурентоспособността да остане „потопен“ в специфично за всяка банка информация. Балансирания подход и тук е довел до добро качество в дисертационния труд.

Резултатите от проведените изследвания са получени самостоятелно, имат изследователски характер и определено представляват интерес за практиката. Изследването се основава на данни от банковата статистика и на данни от счетоводната отчетност, което прави предложеният модел бързо усвоим и приложим. Неговата обвързаност с доказали жизнеността си теоретични подходи ми позволява да твърдя, че с модела ще се произвежда точна, достоверна и надеждна информация, което е особено ценно за съвременния мениджмънт.

Текстът на дисертационния труд е обогатен с много таблици и фигури, което допълнително повишава надеждността на предлагания модел за дистанционно (външно) оценяване.

5. ПУБЛИКАЦИИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Според изискванията при предявяване към докторските дисертации е необходимо докторантите да имат самостоятелни научни публикации, отразяващи съществена част от дисертационния труд.

Всички публикации на докторантката са по темата на предлаганата дисертация. Общийят им брой е четири (две статии и два доклада). Всички те показват, че докторантката се е фокусирала достатъчно дълго време и последователно е анализирала, оценявала и грижливо е изграждала и доказвала изследователската си теза.

6. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Макар дисертацията да е разработена за условията на българския междубанков пазар би било интересно да се знае мнението на докторантката за международните конкурентни възможности на търговските банки в България, в този смисъл известни международни сравнения биха били добре дошли в предложения текст на дисертацията.

Интересно би било да се види и това, какво мисли докторантката за различните методики, с които се оценява конкурентоспособността и за техните автори.

Добре би било богатият фактологичен материал да бъде публикуван и в чуждестранни списания с оглед да се види, каква оценка биха дали за конкурентоспособността на българските банки други страни. Такъв един ракурс би обогатил и самата дисертация.

Тези забележки не намаляват достойнствата на предложената докторска дисертация.

Част от тях не са ѝ в обекта и предмета на дисертацията, но очертават една реалистична перспектива при един млад и очевидно добре мотивиран изследовател.

7. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Приемам и оценявам, че представената дисертация е оригинална, самостоятелна и съдържателна разработка с определени приносни моменти. Заключенията направени в нея биха били полезни за практиката по управление на конкурентните възможности на търговските банки, така както биха могли да задълбочат и научните изследвания в тази област.

Предлагам на департаментния съвет да вземем решение за допускане до защита за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на докторант Надя Ненкова по научното направление 050205 Финанси, парично обръщение, кредит и застраховане“.

гр. София,

ноември, 2014 г.

Рецензент:.....

(доц. д-р Ангел Георгиев)